

Posudek na disertační práci Mgr. Bc. Vojtěcha Svobody „Sport jako teologická výzva“

Máme před sebou velmi pozoruhodnou disertaci kolegy Svobody, která dokumentuje problematiku sportu jako teologické výzvy. Takto postavený problém je současně uvedením do bytostného tázání, jímž sport v podstatě vždy je, protože sám agon není ničím jiným než střetáním. Uvědomíme-li si, že střetání je setbou všeho, jak známe od Herakleita, pak se jedná o text velmi důležitý, protože současný sport se jeví někdy protikladně. I z tohoto důvodu je předložená práce důležitá, otevírá smysl vrcholového sportu, olympijský sport zvlášť.

Autor textu se věnuje fenoménu agón velmi podrobně, zmiňuje velké množství názorů na obsah tohoto pojmu, což dodává disertaci přehledový charakter, jenž je právě v oblasti sportovní teorie velmi důležitý. Důležité je také, že autor spojuje sport s iniciacemi posvátného charakteru, což je velmi důležité pro olympijské hry, které bývají někdy přes veškerý habituální smysl jejich dějinné role, považovány za způsob, jak vychovat zdatné vojáky; tak je tomu doposud v mnohých historizujících textech, vztahujících se k OH. Není snadné vhroutit se filosofickým způsobem do raných křesťanských projevů vztahu ke sportu, a proto autor důsledně se koncentruje na používání atletických metafor, což je přístup novopozitivistický propojený se snahou hermeneutickým způsobem dojít k neskrytosti, která je na dně těchto platností. Tím práce dostává zajímavý rozměr a dosah, jehož je na tomto poli zapotřebí.

Mgr. V. Svoboda poukazuje také velmi precizně na reflexi sportovních klání u církevních otců (Tertullianus, Jan Zlatoústý a další), uvědomuje si jejich nárok na tuto kritiku, ale současně pozoruje i v pracích těchto velikánů metafory sportovní, které koincidují s nároky pravého křesťanského života, a tak dospívá k cestě, na níž je dnes vztah mezi křesťanstvím a sportem jakožto fenoménem.

Olympijské hry byly několikrát zakázány, jejich význam zplaněl, obrácen jen k hodnotám zisku a k prožívání rauše. Toho si je autor dobře vědom a neskrývá ani, že OH byly roku 394 zakázány zvláštním ediktem Theodosia, v roce 426 pak byl vydán rozkaz ke zbourání chrámů a soch v Olympii. Dílo zkázy bylo dokonáno zemětřeseními 522 a 551.

Autotelický smysl her byl nahrazován vnějším účely, zcela ve smyslu platónského určení tří typů lidí, kteří se dostavují na OH (ziskuchtivci, lidé jsoucí za vzrušením a ti, co hledají poznání), to bylo přesné rozdělení duše na logistikon, thymos a epithymii, jež je u Platóna něčím, co penetruje kosmem, polis i duší jednotlivce.

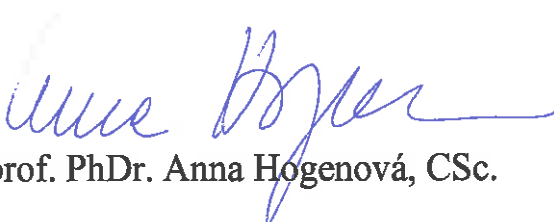
Autorův soustředěný pohled na fenomén hry umožňuje velmi zajímavé srovnání mezi různými explanacemi „hry“ ve srovnání s křesťanskou pozicí. Důležité je pojetí Harveye, jenž hru pochopil jako stvořenou Bohem ze svobody a z nicoty, což připomíná i filosofické rozvržení fenoménu hry u E. Finka, tato pasáž je zvláště zajímavá a důležitá pro studenty jak teologie, tak i studenty tělesné výchovy a sportu.

Do autorových úvah vstupuje kontingence – nahodilost ve vztahu ke hře, vedle agonu, mimiker a vertiga, což představuje Cailloise a jeho pohled na podstatu věci. Následuje pak velmi důležitý motiv teologie sportu v křesťanské teologické a filosofické provenienci, což ukotvuje smysl celé dizertace.

Jako velmi zajímavý pendant celého textu nám přináší autor úvahy o extrovertním a introvertním mysticismu, provádí srovnání s pohledem katolických teologů a dospívá k jejich analýze spojené s kritikou. Logický sled podstatných úvah je korunován ohledem na jednotu fenomenologického vhledu u R. Otty a doplňkem teorie u transpersonálních psychologů, kteří také vycházejí především z fenomenologie, jako je např. Stanislav Gróf a jiní.

O celé práci je třeba říci, jedná se o přehledovou analýzu, doplněnou interpretací z hlediska především křesťanských teologů, ale nikoli jen jich. Jde o velmi logicky uspořádaný text, jenž zakládá možnost vytvořit solidní fundament pro filosofický a teologický vhled do problematiky sportu a křesťanství, i když i zde existuje velké množství literatury, která je právě autorem velmi podrobně přinesena před oči čtenáře v této publikaci. Dizertace je napsána velmi kvalitní češtinou, nejsou zde chyby, formálně je práce naprosto dokonalá po všech stránkách. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě a do rozpravy navrhuji tuto otázku kolegovi Svobodovi: Co se otvírá v mysli olympijských borců a diváků, pokud protiklady závodících dosáhnou maxima své osobní výkonnosti v olympijském klání? Jak pochopit tento vhled?

V Praze dne 17. 3. 2017

prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

